

Autobiografia d'una 'princesa'

Benazir Bhutto es destapa

Benazir Bhutto, la primera ministra paquistanesa, parla en aquest extracte de la seva pròxima autobiografia de tres qüestions cabdals en la seva trajectòria vital: Harvard, la mort del seu pare i la seva elecció com a primera ministra.

A punt de celebrar el seu primer aniversari com a primera ministra, la paquistanesa Benazir Bhutto (35 anys i membre d'una de les famílies més riques del Paquistàn) ha obtingut, pels pèls, un vot de confiança de l'Assemblea Nacional. El seu partit, el PPP (Partit del Poble Paquistanès) obtingué 107 vots d'un total de 237, després de tancar els seus partidaris en un hotel de la vall de Swat a fi d'evitar un sobtat canvi d'opinió.

S'assegura que el partit de l'oposició ha ofert fins a 500.000 dòlars (una mica menys que els 100 milions suposadament oferts per Gustavo Durán) a membres del partit de Bhutto a fi que canviaren el seu vot. Els onze partits de l'oposició aplegats en una coalició anomenada COP no reeixiren a fer fora Bhutto per tan sols 12 vots, però estan convençuts que el descens de popularitat de Benazir Bhutto comportarà la victòria de la coalició en les pròximes eleccions previstes per al gener, comicis que coincidiran amb el naixement del pròxim fill de la primera ministra.

El fet de no comptar amb una majoria dels dos terços necessària per a dur a cap canvis importants, ha frustrat els seus intents de canviar radicalment el sistema heretat del dictador Zia. L'oposició i alguns dels seus partidaris retrauen a Bhutto el fet d'haver passat més temps fora del país en afers internacionals que a dissenyar un programa de reforma que el Paquistàn necessita desesperadament. Ella, al seu torn, acusa l'oposició de comprar vots amb fons provinents del tràfic d'heroïna. El que està clar, però, és que Bhutto haurà de dur a cap una reforma profunda, i alhora reduir el poder dels amics del seu pare a fi de garantir una estabilitat. Mentrestant, l'exèrcit roman al darrere de tot, fent declaracions de

suport al procés democràtic, bé que, si la situació arriba a ser més caòtica, són pocs els que dubten que vacil·laria a prendre els carrers de nou.

En aquest extracte de la seua autobiografia —que aviat serà publicada— Benazir Bhutto parla sobre tres de les qüestions que més importància han tingut en la seva vida: la seua educació a Harvard, la mort del pare, Ali, i la seua elecció com a primera ministra.

HARVARD

Amèrica. Era a Amèrica on vaig viure la primera experiència de la democràcia i on havia passat quatre anys dels més feliços de la meua vida. Aleshores, tancant els ulls tornava a veure el campus de Harvard-Radcliffe, els arbres vermells i grocs de la tardor, l'espessa catifa de neu de l'hivern, l'exaltació que sentíem amb els primers brots verds de la primavera...

La meua mare s'havia quedat amb mi durant les primeres setmanes per a instal·lar-me en la meua habitació d'Eliot Hall, i havia calculat la posició de la Meca perquè pogués saber cap a on adreçar les meves pregàries. Quan va marxar em va deixar un calent *shalwar khameez* de llana que li havia costat molt de fer per a mi, i que estava folrat de seda per evitar-me l'irritant contacte de la llana.

Respectava els seus consells per a l'oració, però no la seva vestimenta, impracticable sota la pluja i la neu, i que em diferenciava dels altres estudiants. Em vaig desfer ràpidament del *shalwar khameez* per posar-me els texans i el suèter de la cooperativa de Harvard. Deixava créixer els meus cabells, portant-los llargs i naturals, i em sentia molt afalagada quan els meus companys em deien que semblava la Joan Báz. Bevia litres de sidra i men-

java grans quantitats de gelat de menta sembrat de *jimmies*, i no em perdia ni els concerts de *rock* ni els *garden-parties* de Boston. M'agradava la novetat d'Amèrica. El moviment pacifista estava al seu punt més alt i desfilava amb milers d'estudiants amb motiu del Moratoriun Day i d'un altre míting enorme a Washington on, ¡quina ironia del destí!, vaig rebre la meua primera dosi de gasos lacrimògens.

...A Harvard, em trobava dins una multitud de dones que, com jo, se sentien lliures dins la seva condició de dones. La meua nova seguretat en mi mateixa es va engrandir moltíssim i vaig superar a poc a poc la timidesa que havia estat un turment en els meus anys d'infantesa (...). Tot i que hi havia incompatibilitats culturals que m'havia costat superar. Per exemple, no vaig poder mai acostumar-me a viure en locals pròxims als dels nois, sobretot quan Eliot Hall va tornar a ser mixt, en el meu tercer any d'estudis. Trobar-me un estudiant a la bugaderia era suficient perquè deixés per a més tard la meua feina. Vaig solucionar el problema deixant Eliot Hall pel Campus de Harvard, on la bugaderia comuna era molt més gran.

Havia pensat estudiar psicologia, però quan em vaig adonar que es tractava fonamentalment de ciències mèdiques i de dissecció d'animals, me'n vaig fastiguejar i vaig optar per la política comparada. El meu pare estava encantat. Secretament havia escrit a Mary Bunting, la presidenta de Radcliffe, per demanar-li que m'orientés cap a les classes de política. La senyora Bunting només em va demanar què volia fer a la vida, sense dir-me que havia rebut una carta del meu pare. Després, no em vaig penedir d'haver escollit aquesta carrera.

LA MORT DEL MEU PARE

Van matar el meu pare a primera hora de la matinada del 4 d'abril del 1977, a la presó central de Rawalpindi. Tancada amb la meva mare, uns quilòmetres més lluny, en un camp d'entrenament de la policia, que estava abandonat, allí a Sihala, vaig sentir l'instant de la mort del meu pare. Malgrat els calmants que m'havia donat la meva mare, per ajudar-me a passar aquella nit d'angoixa, em vaig posar de sobte dreta en el meu llit, a les dues de la matinada: «¡No!». El meu crit va fer més gran el nus que se m'havia fet al coll. No podia respirar, no volia respirar. «¡Papà!», ¡papà! Tenia fred, tant de fred, malgrat la calor que feia, i era incapaç de dominar les meves tremolors. No trobàvem res a dir-nos, la meva mare i jo. No hi havia manera de consolar-nos. Estàvem arraulides l'una contra l'altra en aquests acantonaments buits i les hores van passar, no sé com...

Em sentia completament buida, la meva vida em semblava trencada. Durant més de dos anys, no havia fet més que lluitar contra les acusacions contra el meu pare, completament inventades pel règim militar de Zia. Havia treballat amb el Partit del Poble Paquistanès (PPP) en vistes a les eleccions que Zia havia promès al moment del colp d'estat, i que van ser anul·lades davant l'amenaça de la nostra victòria.

Havia estat arrestada sis vegades pel règim militar i diverses vegades les autoritats de la llei marcial m'havien prohibit posar un sol peu a Karachi o a Lahore. A la meva mare, també. Com a presidenta interina del PPP durant l'empresonament del meu pare, m'havien arrestat fins a vuit vegades. Acabàvem de passar sis setmanes de detenció a Sihala, i els sis mesos anteriors a Rawalpindi. I això que fins a la vigília no volia creure que el general Zia decidiria realment assassinar el meu pare (...).

Havia vist el meu pare, aquell dia, per darrera vegada. La tristesa d'aquella trobada era quasi intolerable. Ningú no li havia dit que anava a ser executat al matí següent, a la matinada. Ningú havia informat els dirigents del món que havien reclamat oficialment la clemència del govern militar, com Jimmy Carter, Margaret Thatcher, Leonidas Brejnev, el Papa Joan Pau II,

Indira Gandhi, i moltes altres figures dins el món musulmà, l'Aràbia Saudita, els Emirats Àrabs, Síria, etc.

«¿Per què veniu totes dues?», va preguntar el meu pare des de l'interior de la seva cel·la. La meua mare es queda en silenci. «¿És la darrera visita?», va dir. La meua mare no tenia forces per a parlar. «Crec que sí», vaig contestar (...).

Mitja hora, mitja hora per a dir adéu a l'ésser que més he estimat en la meua vida. El dolor oprimia el meu pit com en un estoig. Però no havia de plorar per no fer més dura la prova al meu pare. És assegut a terra, damunt un matàs, l'únic moble que queda dins la cel·la(...).

«Vosaltres dues heu patit molt —va dir—. Ara que em mataran aquesta nit us vull tornar també la vostra llibertat. Si voleu, podeu marxar del Paquistán, mentre la Constitució estigui suspesa i la llei marcial decretada. Si desitgeu tenir l'esperit tranquil, i tornar a fer la vostra vida, podríeu pensar d'anar a Europa. Us dono permís. Podeu marxar».

Aquelles paraules ens van desfer. «No, no, intervén la meua mare. No podem marxar. No marxarem mai. Els generals no han de creure que han guanyat. Zia ha previst de fer eleccions, però qui sap si gosarà complir la seva paraula. De totes maneres, si marxem, no hi haurà ningú per a dirigir el partit, aquest partit que tu has construït».

—¿I tu, Pinkie? —va preguntar el meu pare.

—Jo no podré marxar mai —vaig contestar.

Estava tan prim, gairebé esgotat per la malària, per la dissenteria, la inanició. Però es va redreçar i va tocar la meua mà. «Aquesta nit seré lliure», va dir, i una llum interior il·luminava la seva cara. «Aniré a trobar-me amb la meua mare, el meu pare al país dels meus avantpassats, a Larkama, per fondre'm dins la seva terra, els seus aromes, el seu aire. Naixeran cançons sobre mi, formaré part de la seva llegenda —aleshores va somriure, abans d'afegir—: «Fa molta calor a Larkama».

—Et faré un refugi —vaig aconseguir de pronunciar.

Les autoritats de la presó van arribar.

—«¡Adéu, papà!».

La meua mare va aconseguir tocar-lo a través dels barrots.

Vam travessar plegades el pati polsegós. Volia girar-me, però no vaig poder. Era incapaç de dominar-me.

Encara va tenir temps de cridar que ens tornariem a trobar. No sé com es movien les meves cames. No les notava. Estava petrificada, i malgrat tot em movia.

Les autoritats de la presó ens van acompanyar a fora a través del pati ple de tendes de l'exèrcit. Vaig avançar en un estat que no era el meu. Havia de mantenir el cap ben alt.

MARE I PRIMERA MINISTRA

...El 29 de maig del 1988, el general Zia va decidir dissoldre de sobte el Parlament, acomiadant el seu dòcil primer ministre i organitzant eleccions. Estava reunida a la seva residència de Karachi quan es va fer saber l'extraordinària notícia. Les trucades telefòniques de felicitacions que convergien i els crits dels reporters a la porta confirmaven l'inesperat capgirell. Molts van estar intrigats per la coincidència. Efectivament, quatre dies abans, un diari de Karachi havia anunciat que anava a ser mare. Samiya, la seva amiga d'infància, estava triomfant: «Ja t'ho havia ben dit, que faria eleccions quan esperessis un fill. Pensa que ja no pots fer campanya». Jo ignorava llavors si hi havia alguna relació, però la declaració de Zia seguia a la confirmació del meu embaràs. Encara que Asif, el meu marit, i jo haguéssim desitjat esperar per crear una família, l'inesperada notícia ens va encantar. A més, amb el colp de teatre de Zia, el 1988 prometia ser un any ple de sorpreses (...).

El 15 de juny, Zia va anunciar la instauració de la *charia* o llei islàmica, com a llei suprema del país. Molts pensaven que aquesta explotació de l'Islam estava dirigida en contra meua. La premsa *ourdou* es preguntava com se serviria de les interpretacions de la llei per als islàmics per a impedir que una dona es presentés a les eleccions. A no ser que intentés, després de l'escrutini, desqualificar-me com a cap del partit victoriós a l'Assemblea Nacional. Dubtava que ho aconseguís. La Constitució del 1973, aprovada pels partits religiosos del país, declarava les dones elegibles a cap del govern. I el mateix a la Constitució de Zia del 1985.

Benazir Bhutto.

Gràcies a Déu, em trobava en forma i plena d'energia: «No sabia que esperessis realment un bebè, em va dir una metgessa que em vaig trobar pel camí. ¡Ens pensàvem que tot això era una astúcia per a obligar Zia a convocar eleccions!».

Vaig veure amb sorpresa, que molts compartien aquest escepticisme. Havíem mantingut en secret el dia previst pensant que Zia intentaria programar les eleccions per al dia del part. L'informe mèdic, el guardava jo i per tant els agents del règim no hi van poder tenir accés. Vint-i-quatre hores després que tinguessin el dia inexacte del naixement —el 17 de novembre— Zia anunciava les eleccions per al 16.

Però el bebè ens va sorprendre. No solament Zia s'equivocava d'un mes, el naixement estava realment previst per a mitjan mes d'octubre, però Déu sens dubte ens va beneir fent venir al món el nostre fill cinc setmanes abans d'hora. Aquest fet em va deixar gairebé un mes per agafar forces abans de la campanya...

Stock-EL TEMPS